

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] (a továbbiakban: indítványozók) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII tv. (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, a jelen beadványhoz 1. és 2. sz. mellékletként csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőjük útján, az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztik elő.

I. A tényállás

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 10/2518-0/2015	
Érkezett: 2015. AL. 04.	
Példány: 3	Kezelőiroda: 7-1

1. Az indítványozók 2006-ban vásárolták meg a [REDACTED] területű, az ingatlan-nyilvántartásban „kivett saját használatú út” megnevezésű ingatlant (a továbbiakban: ingatlan). A szóban forgó ingatlan több évtizeddel ezelőtt, az 1950-es és 1960-as évek fordulóján épült a Nyírségi Állami Erdőgazdaság területén, s az erdőgazdaság kezelésébe került. Az ingatlan az erdészeti dolgozói által történő kizárólagos használatra, közforgalom elől elzárt útként létesült és évtizedek óta így funkcionált. Az út eredeti felvétel jogcímén a Magyar Állam tulajdonában és a Felső-Tiszavidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság (FEFAG) kezelésében volt egészen 1998-ig, amikor az ingatlan tulajdonosává – 1998. február 10-től – átalakulás jogcímén a Nyírerdő Nyírségi Erdészeti Zrt. vált. A Nyírerdő Zrt-től vásárolták meg az indítványozók 2006-ban az ingatlant.

2. Nyíregyházán széles körben ismert, köztudomású tény, hogy a szóban forgó ingatlan mint magánút évtizedeken át sorompókkal volt elzárva a közforgalom elől, hiszen annak egyetlen funkciója az volt, hogy – mint az összefüggő erdőtestben lévő földút – az erdő területén lévő erdészházat, majd az ennek a helyén létesült erdészeti üdülőt az arra illetékesek, illetve feljogosítottak megközelítsék. Az út tehát erdészeti magánút volt az indítványozók tulajdonszerzése előtti időszakban, mely a közforgalom elől fizikai akadállyal (lakattal zárható sorompóval) volt elzárva, a behajtási és használati tilalmat a közúttal határos részén figyelmeztető tábla is jelzett. A közforgalom előli elzárás ténye a szóban forgó utat körülvevő erdő funkciójának betöltését nem akadályozta, mivel a körülfekvő erdőrészeket máshonnan is megközelíthetők voltak, és jelenleg is megközelíthetők gyalogosan. Tény az is, hogy sem az indítványozók, sem az őket megelőző tulajdonosok vagy kezelők (FEFAG, Nyírerdő Zrt.) az út megnyitására nem kértek – s ekképpen nem is kaptak – engedélyt, így az ingatlan-nyilvántartásban a közforgalom előtti megnyitás ténye nem is került bejegyzésre.

3. A helyi szabályozási terv releváns tervlapja szerint – bár meglévő útként jelöli – az ingatlan nincs összekapcsolva a közúthálózattal. Az indítványozók a magánút megszerzésével együtt megvásárolták a korábbi erdészeti üdülőt is, melyet átépítettek, s jelenleg a lakóhelyükül szolgál. A lakóhelyük kizárólag a szóban forgó ingatlanon mint az indítványozók tulajdonában álló magánúton közelíthető meg. Az út máshova nem vezet, azaz más helyszínen megközelítését nem biztosítja.

4. Az indítványozók a tulajdonszerzésüket követően rendbe tették, gépkocsi-közlekedésre alkalmas állapotba hozták az utat, mellyel egyidejűleg az azt övező árkokat kitakarították, az útra belógó ágakat és gallyakat, az úton lévő és növő akadályokat eltávolították. Az ingatlannak a baleset- és akadálymentes közlekedést lehetővé tevő jelen állapotát az indítványozók jelentős kiadások révén érték el, melyet követően – figyelemmel az útnak a fent említett kizárólagos funkciójára – annak

elején süllyedő akadályt létesítettek annak érdekében, hogy a kizárólagos tulajdonukat képező ingatlanukra mások gépkocsival ne tudjanak behajtani, s ekképpen az ő behajtásukat a lakóhelyükre ne gátolják vagy korlátozzák. A szóban forgó akadály egyébként sem a kerékpáros, sem a motorkerékpáros, sem pedig a gyalogos közlekedést nem akadályozza.

5. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi Osztály bejelentéssel fordult a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőségéhez mint első fokú közlekedési hatósághoz a szóban forgó magánút engedély nélküli közforgalom elől történő elzárása miatt. Az eljárást az elsőfokú közigazgatási hatóság 2013. január 11-én a SZ-T-004/00089-2/2013 számú végzésével megszüntette, mivel az eljárásban megtartott helyszíni szemlén az indítványozók fotóval igazolták, hogy a kérdéses út már korábban is sorompóval volt elzárva. A végzéssel szemben a bejelentő hatóság fellebbezést nyújtott be, mely következtében az irat felterjesztésre került a Nemzeti Közlekedési Hatósághoz mint másodfokú hatósághoz. Ezt követően azonban az elsőfokú hatóság a fellebbezés visszavonását kezdeményezte a másodfokú hatóságnál arra hivatkozva, hogy a felterjesztéssel egy időben az önkormányzattól mint útkezelőtől újabb információ jutott birtokába, mely alapján a tényállás további tisztázása szükséges, és ez a fent hivatkozott elsőfokú döntésnek a saját hatáskörben történő megváltoztatását eredményezheti. A másodfokú közlekedési hatóság ezért 2013. február 25-én a másodfokú eljárást megszüntette. Ezt követően az elsőfokú közlekedési hatóság a fent hivatkozott 2013. január 11-i végzését 2013. március 12-én az SZ-T-004/00089-9/2013. sz. végzésével visszavonta. A visszavonó végzéssel szemben az indítványozók fellebbezést nyújtottak be, mely felterjesztésre került a másodfokú közlekedési hatósághoz. Ennek eredményeként a másodfokú közlekedési hatóság az elsőfokú hatóság visszavonó határozatát megsemmisítette, saját korábbi megszüntető határozatát visszavonta, és az elsőfokú közlekedési hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

6. Az elsőfokú közlekedési hatóság az új eljárás eredményeként hozott határozatában kötelezte az indítványozókat, hogy a jogerőre emelkedéstől számított 30 napon belül az ingatlan közforgalom elől történő elzárását szüntessék meg (3. sz. melléklet). Álláspontja szerint ugyanis az indítványozók jogszerűtlenül zárták el a tulajdonukat képező magánutat a közforgalom elől, miután az korábban a közforgalomtól fizikai akadállyal nem volt elzárva és a Nyírerdő Zrt. mint tulajdonos a megnyitással vagy elzárással kapcsolatban a közlekedési hatóságoknál nem kezdeményezett eljárást.

7. A határozattal szemben az indítványozók törvényes határidőn belül fellebbezést terjesztettek elő, arra alapozva, miszerint az elsőfokú közlekedési hatóság a Nyírerdő Zrt. téves közlése alapján azt a következtetést vonta le, hogy a szóban forgó magánutat a megszerzését követően első ízben ők zárták el a közforgalom elől, és ezáltal megváltoztatták az addig fennálló állapotot. Fenntartották az ezzel ellentétes álláspontjukat, miszerint az út a közforgalom elől el volt zárva fizikailag és figyelmeztető tábla is volt kihelyezve, miszerint csak a jogosultak vehetik igénybe azt (ld. 2. pont fent).

8. A másodfokú közlekedési hatóság széleskörű bizonyítást folytatott le: belföldi jogsegély keretében megkereste Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi Osztályát a helyi építési szabályzat megküldése érdekében, ezen túlmenően belföldi jogsegély keretében kérdések megválaszolása végett megkereste a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságát, továbbá nyilatkozatra hívta fel a Nyírerdő Zrt-t is. A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményére tekintettel a Nemzeti Közlekedési Hatóság mint másodfokú hatóság a 2014. január 22-én kelt EH/MD/MS/A/13/2/14 sz. határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta (4. sz. melléklet). Indokolásában kifejtette, hogy a beszerzett nyilatkozatok, illetve jogsegély alapján megállapítható volt, hogy a szóban forgó ingatlan az erdészeti hatósági nyilvántartásban nem szerepel,

így az nem erdészeti magánút. Megállapította, hogy az ingatlan korábbi tulajdonosa, a Nyírerdő Zrt. az eljárásban olyan nyilatkozatot tett, miszerint a szóban forgó út a közforgalomtól fizikai akadállyal nem volt elzárva. Megállapította azt is, hogy a „saját használatú út” a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 1988. július 1-jei hatálybalépésével, mint kategória, megszűnt, a törvény inentől kezdve a magánút megnevezést alkalmazza. Mivel pedig az indítványozók magánútja nem elégíti ki a Kkt. 47. § 8. pontjában foglaltakat, tekintve, hogy sorompó nélkül került az indítványozóknak eladásra és más fizikai eszközzel sem volt elzárva, valamint, hogy az ingatlan-nyilvántartásban a közforgalom előli elzárás ténye nincs bejegyezve, továbbá, hogy az indítványozók ez irányú közlekedési hatósági eljárást sem kezdeményeztek, tehát hatósági engedéllyel nem rendelkeznek, ezért a lezárással jogszerűtlen állapotot tartanak fenn, és így az elzárás megszüntetésére irányuló kötelezés a hatóság részéről jogszerű és indokolt. Külön rögzíti a másodfokú határozat, miszerint az indítványozók nem bizonyították, hogy az utat a közforgalomtól elzártan vásárolták meg.

9. A másodfokú közigazgatási határozattal szemben, annak felülvizsgálata iránt az indítványozók keresetet nyújtottak be a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra (a továbbiakban közigazgatási bíróság), melyben elsődlegesen a támadott másodfokú határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezését kérték új eljárás lefolytatásának lehetősége nélkül, míg másodlagosan a hatályon kívül helyezés mellett új közigazgatási eljárás lefolytatására történő kötelezést kérték. A közigazgatási bíróság az indítványozók keresetét alaposnak találta, ezért a 2014. szeptember 17-én kelt 17.K.27.115/2014/11. sz. ítéletével a másodfokú közlekedési hatóság hivatkozott határozatát – az elsőfokú közlekedési hatóság fent hivatkozott határozatára is kiterjedően – hatályon kívül helyezte (5. sz. melléklet).

10. A közigazgatási eljárásban beszerzett iratok, valamint az általa lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a közigazgatási bíróság megállapította, hogy az ingatlan az országos erdőállomány adattárban azért nem szerepel, mivel a közigazgatási hatóság megkeresésének időpontjában már nem is szerepelhetett az időközben bekövetkezett tulajdonosváltozásra tekintettel, figyelembe véve, hogy az út az indítványozók magántulajdonába került. Erre tekintettel megállapította, hogy a közlekedési hatóság megkeresése nem is volt helyes, hiszen azt kellett volna tisztázni, hogy korábban szerepelt-e valaha az ingatlan az erdészeti nyilvántartásban. Megállapította továbbá a közigazgatási bíróság, hogy a szóban forgó ingatlan mint erdészeti út az indítványozók tulajdonszerzését megelőzően sorompóval volt ellátva mindkét irányból, mely tény egyébként az út körül lévő erdők funkciójának betöltését nem akadályozta, hiszen azok máshonnan is megközelíthetők voltak és az ítélethirdetéskor is azok. Ítéletében megállapította azt is, hogy az út korábbi tulajdonosa senkitől nem kért az útnak megnyitására engedélyt. A közigazgatási bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél kiemelkedő jelentőséget tulajdonított továbbá a fenti hivatkozott köztudomású ténynek, valamint annak, hogy a szabályozási terv az ingatlant nem kapcsolja össze a közúthálózattal (ld. 2. és 3. pontok fent).

11. A közigazgatási bíróság tehát úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó út forgalom elől elzárt erdészeti útként működött az indítványozók tulajdonjogának megszerzését megelőzően, és ez a jogi jelleg nem változott meg azáltal, hogy az egyes építkezések idejére az ideiglenes sorompót ténylegesen lebontották-e vagy sem. Ebből pedig arra a következtetésre jutott, miszerint – tekintve, hogy az út a közforgalom elől elzárt erdészeti magánútként létesült – megnyitásra irányuló engedély hiányában elzárt út is maradt, és ekképpen az indítványozók nem jártak el jogszerűtlenül, amikor az elzárt jelleg érvényesítése érdekében másfajta fizikai akadályt emeltek annak bejáratánál.

12. A jogerős ítélettel szemben az alperes másodfokú közlekedési hatóság nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a Kúriánál. A Kúria a 2015. március 18-án kelt Kfv.III.37.085/2015/7. sz. ítéletével a jogerős

ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozók keresetét elutasította (6. sz. melléklet). Ítéletének indokolása szerint a közigazgatási bíróság tévesen tulajdonított perdöntő jelentőséget annak, hogy a szóban forgó ingatlan eredetileg milyen jellegű útként létesült. Álláspontja szerint ugyanis kizárólag a közigazgatási eljárás lefolytatásakor fennálló ténybeli és jogi helyzet lehet releváns. Miután pedig az erdészeti tulajdonából a szóban forgó út magántulajdonba került, ezzel az út és funkciója – és ennél fogva jogi státusza – is megváltozott. Erre tekintettel nincs jelentősége annak, hogy az érintett ingatlan esetlegesen korábban erdei útként létesült és annak használták, az a Kkt. hatálya alá tartozik, mint magánút. Jelenleg az ingatlan „kivett saját használatú út” megjelöléssel szerepel az ingatlan-nyilvántartásban, mely egy korábban használatos kategória volt, de nem felel meg a közforgalom elől elzárt magánút minősítésnek. Ráadásul az ingatlan-nyilvántartásban közforgalom előli elzárás ténye nincs bejegyezve. Minderre tekintettel a Kúria lényegében megállapította az eljáró közlekedési hatóságok döntésének jogszerűségét és helyezte ezért hatályon kívül a jogerős közigazgatási bírósági ítéletet.

II. A beadvány befogadhatósága

13. Az alkotmányjogi panasz jogalapját az Alaptörvény és az Abtv. biztosítja:

Alaptörvény 24. cikk

(...)

(2) Az Alkotmánybíróság

(...)

c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;

(...)

Abtv. 26. § (1) Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán

a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és

b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Abtv. 27. § Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

14. Az indítványozók szerint a Kúria Kfv.III.37.085/2015/7 sz. ítélete a jelen beadvány III. részében részletezettek szerint sérti az Alaptörvényben biztosított jogaikat.

15. Ezen túlmenően az indítványozók úgy ítélik meg, hogy a fenti I. részben ismertetett bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogaiknak sérelme következett be a jelen beadvány IV. részében írtak szerint.

16. Az indítványozók a saját tulajdonukat érintő ügyben hozott kúriai ítélet vizsgálatát kérik. Érintettségük nyilvánvalóan fennáll, hiszen az általuk alaptörvény-ellenesnek vélt bírói (kúriai) döntés a személyüket, jogi helyzetüket közvetlenül, ténylegesen és aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, minek következtében alapjogaik sérültek.

17. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott határozata ellen további jogorvoslat nem áll rendelkezésre, ennél fogva jogorvoslati lehetőségük kimerítése után fordulnak jelen panasszal az Alkotmánybírósághoz.

18. Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ezen feltételek bármelyikének fennállása megalapozza az alkotmányjogi panasz befogadását. Az indítványozók úgy ítélik meg, hogy a tulajdonjogukkal összefüggésben a III. és IV. részben írtak szerint okozott alapjogsérelmek olyan kérdéseket vetnek fel, melyek az egyedi ügyön túlmutató alapvető alkotmányjogi jelentőséggel bírnak. Alapvető alkotmányjogi kérdést vet ugyanis fel a tulajdon korlátozhatósága kiterjesztő bírói jogértelmezés által s erre irányuló törvényi felhatalmazás nélkül, továbbá a tulajdoni formák közötti indokolatlan különbségtétel az alkotmányos védelem terjedelme szempontjából.

19. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II.27.) AB Tü. határozat 28. § (1) bekezdése szerint a beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján kell az Abtv. alapján jogosult szervhez benyújtani, vagy annak ajánlott küldeményként postára adni. A Kúria felülvizsgálati ítéletét az indítványozók jogi képviselője 2015. május 11-én vette át. Ehhez képest a 60 napos beadási határidő 2015. július 10-én jár le, így a jelen alkotmányjogi panasz előterjesztésére törvényes határidőben kerül sor.

III. Alaptörvény-ellenes bírói döntés

20. Az indítványozók azt állítják, hogy a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz fűződő alapjogukat.

Alaptörvény XIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.

21. A 22/2012 (V.11.) AB határozat úgy fogalmaz, hogy az „Alkotmánybíróság az újabb ügyekben felhasználhatja azokat az érveket, amelyeket az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott korábbi határozata az akkor elbírált alkotmányjogi kérdéssel összefüggésben tartalmazott, feltéve, hogy az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges. [...] az egyes intézményekről, alapelvekről és rendelkezésekről kialakított értelmezése a határozataiban található meg. Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak” (indokolás [40]-[41]).

22. Az indítványozók megítélése szerint az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdoni alapjogvédelem tartalmában megegyezik az 1959. évi XX. törvény (Alkotmány) 13. §-ában írt tulajdoni védelemmel. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések alaptörvény-ellenességének elbírálása során is az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének orvoslása, így az Alaptörvény védelme érdekében lép fel. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntések alaptörvény-ellenességének vizsgálatakor a korábban hatályban volt Alkotmányban megfogalmazott azonos, vagy lényegi tartalmát tekintve hasonló alaptörvénybeli szabályokkal összefüggésben a korábban kimunkált alapvető alkotmányos

értékek közül elsődlegesen azokat használja fel, amelyek természetüknél fogva alkalmasak arra, hogy a bírói döntések Alaptörvény-ellenességének megítéléséhez mérceként szolgáljanak {7/2013. (III.1.) ABH [26]}. Az azonos tartalmú tulajdonjogi védelem alapján az indítványozók megítélése szerint az Alkotmánybíróság a korábbi, tulajdon tárgyában hozott döntéseit figyelembe kell vegye jelen alkotmányjogi panasz elbírálásánál is.

23. Az Alkotmány 13. §-a – s ekképpen az Alaptörvény XIII. cikke – a tulajdonhoz való jog jogszerű gyakorlását korlátozó állami-közhatalmi beavatkozással szemben védi a tulajdonost (498/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1202, 1207).

24. Az indítványozók tisztában vannak az Alkotmánybíróság azon kifejeződött álláspontjával, miszerint az Alaptörvény szerinti tulajdonvédelem köre nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével; azaz sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványai, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Ugyanakkor a birtoklás és a használat joga a tulajdonjog tartalmát adó, a tulajdonjoghoz tartozó részjogosítványok, amelyek a dolog feletti hatalmat és a dolog élvezetét jelentik; azt a hatalmat, amit valamely dologgal tenni lehet (2299/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 571).

25. A Kúria a sérelmezett ítéletével, melyben lényegében helybenhagyta a közigazgatási hatóságoknak az indítványozókra vonatkozó azon kötelezését, hogy a tulajdonukat képező magánutat nyissák meg a közforgalom előtt, az indítványozóknak a tulajdonuk feletti használatnak a jogát csorbította, s ekképpen dolog feletti hatalmukat korlátozta. Az ugyanis nyilvánvaló, hogy amennyiben a közforgalom számára meg kell nyitniuk a lakóingatlanukhoz vezető magánútjukat, úgy ezzel az ingatlanhoz fűződő használati lehetőségek alapvetően válnak korlátozottá. Példának okáért, el kell viselniük az ott közlekedők által okozott többletterheléseket, vagy akár fennakadásokat, másrésről bizonyos tevékenységtől, így pl. az úton való megállástól vagy várakozástól tartózkodniuk kell, illetve egyéb tetszőleges, pl. szabadidős tevékenységek köre is korlátozódik, mely vitathatatlanul negatívan és jelentősen befolyásolja az egyéni cselekvési autonómiájukat.

26. Ráadásul ezzel egyidejűleg alkotmányosan nem indokolható többlet-terheket róttak rájuk. Az sem mellékes körülmény ugyanis, hogy mint a szóban forgó magánút Kkt. 33. § (1) bekezdés c) pontja szerinti fenntartóra a közforgalom megnyitásával együtt járó terhelésnövekedés folytán a fenntartással, karbantartással, illetve az abban keletkezett károk kijavításával jóval nagyobb anyagi teher hárul, mintha az a közforgalom elől továbbra is el lenne zárva.

27. A használat joga korlátolt és idegen dologbeli jog, amely a tulajdonostól nyert abszolút (dologi) hatályú és önálló léttel bíró jogosultság anélkül, hogy ez az önállóság érintené a tulajdonjoghoz való kapcsolódását. A használat joga tehát a tulajdonjog önállósult részjogosítványa, amely tartalmát tekintve a tulajdonjog olyan „szelvényjoga”, amelynek vagyoni értéke van [17/1992. (III.30.) AB határozat]. A jelen ügyben semmi nem indokolja azt, hogy az indítványozók ilyen vagyoni értékű jogot biztosítsanak ingyen az általuk ismeretlen és meghatározhatatlan jogosulti kör részére amellet, hogy saját használati joguk, a dolog feletti hatalmuk lényegesen csorbul.

28. A használati, a birtoklási és a rendelkezési jog a tulajdonjog tartalmát adó, a tulajdonjoghoz tartozó részjogosítványok, amelyek a dolog feletti hatalmat és a dolog élvezetét jelentik. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzíti, hogy alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az

Alkotmánybíróság már több döntésében, elvi jelleggel a 7/1991 (II.28.) AB határozatában rámutatott arra, hogy a tulajdonjoghoz kapcsolódó részjogosítványok korlátozása „csak akkor járhat magának a tulajdonjognak, mint alkotmányos jognak a korlátozásával, így csak akkor alkotmányellenes, ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan (ABH 1991. 26).

29. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben arra is felhívta a figyelmet, hogy a tulajdonjog (és részjogosítványai) korlátozásának alkotmányosan elfogadható indoka lehet a korlátozás közérdekűsége. Ezzel szemben a perbeli magánútnak a közforgalom számára történő tényleges megnyitása révén az indítványozók tulajdonában beálló korlátozással szemben semmilyen közérdek nem állapítható meg. Egyrészt a közigazgatási ügyben hozott határozatok, illetve a Kúria ítélete nem tartalmaz ilyen közérdeket s arra való hivatkozást, így – még az esetlegesen fennálló – közérdekből történt korlátozás szükségessége is eleve ellenőrizhetetlen. Másrészt azonban ilyen közérdek nem is áll fenn, hiszen a szóban forgó magánút *ad (i)* nem része sem a helyi, sem az országos közúthálózatnak, *ad (ii)* kizárólag az indítványozók tulajdonát képező lakóingatlanuk megközelítésére szolgál, *ad (iii)* a magánutat övező erdőterület más útvonalakon is megközelíthető, *ad (iv)* ezen erdőknek a szóban forgó magánúton való megközelítése nem indokolja a gépjárműhasználatot. Ennélfogva teljesen szükségtelen az útnak a közforgalom előtti megnyitása.

30. Az indítványozók tulajdonának közjogi megterhelését eredményezte tehát, miszerint nem dönthetik el szabadon azt, hogy a magánútjukon kinek biztosítják a gépjárművel való közlekedés lehetőségét. Álláspontjuk szerint a rájuk telepített teherviselés aránytalan, és ennél fogva az alkotmányossági szempontoknak nem felel meg. Ezért kérik, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, miszerint a közforgalom előtti megnyitásra való kötelezéssel az indítványozók tulajdonjogában szükségtelen és aránytalan korlátozás állt be, mellyel szemben sem a közigazgatási hatóságok, sem a Kúria nem mutatott fel olyan közérdeket, mely a beavatkozást ellensúlyozná és ezáltal alkotmányossá tenné. Márpedig a tulajdonjog korlátozásának alapját adó közérdek hiányában a korlátozás arányossága sem vizsgálható [4/2004. (II.20.) AB határozat, ABH 2004, 66, 72.], tehát nem állapítható meg a korlátozással elérni kívánt cél fontosságának és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlyának az összhangja. Ekképpen pedig a támadott ítélet alaptörvény-ellenes, s a tulajdonhoz fűződő alapjogi sérelmet valósít meg.

31. A fentiekben túlmenően az indítványozók szerint a Kúria támadott ítélete nem felel meg az Alaptörvény B) cikkéből levezetett jogbiztonság követelményének sem.

Alaptörvény B) cikk

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

Alaptörvény 28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

32. A Kúria 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi Jogegységi Határozata rámutat arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke kifejezetten előírja a jogszabályok céljának, az ésszerűség követelményének figyelembe vételét. Utal arra, hogy egyes felfogások szerint az Alaptörvény fenti rendelkezése az objektív teleologikus értelmezés alaptörvényi kötelezettségét írja elő. Erre tekintettel a jogalkalmazónak azt a célt kell keresni, amelynek mentén az alkalmazandó norma a jogrendszerbe illeszkedve képes hatását kifejteni, azaz érvényesülni.

33. Az indítványozók ismételten és nyomatékosan utalnak arra jogerős ítéleti tényállásra, hogy az ingatlan korábban erdészeti útként szerepelt, kizárólag az erdészet, illetve az út fenntartójának a hozzájárulásával lehetett azt használni. Az út fizikailag a közforgalom elől el volt zárva, és a magánút jellegre tábla is figyelmeztetett. Hangsúlyozzák továbbá, hogy az ingatlan ingatlan-nyilvántartási megjelölése „kivett saját használatú út” volt mind az adásvételt megelőzően, mind jelen idő szerint is. Lényeges körülmény az is, hogy sem a közforgalom előli elzárásra, sem a közforgalom előtti megnyitásra kérelmet az illetékes hatósághoz az indítványozók és jogelődök nem nyújtottak be. További lényeges körülmény, hogy a szóban forgó magánút közforgalom számára való megnyitásának, illetve elzárásának ténye, annak ellenére, hogy a törvény ezt előírja, az ingatlan-nyilvántartásba nem volt bejegyezve sem a szerzéskor, sem azt megelőzően, sem pedig az inkriminált közlekedés-hatósági határozatok meghozatalakor.

34. Tény, hogy „kivett saját használatú út” megjelölés már nem szerepel az időközben hatályba lépett Kkt. szerinti terminológiák között. A Kúria ezért úgy ítélte meg, hogy az ilyen megjelölés nem feleltethető meg a „közforgalom elől elzárt magánút” minősítésnek. Ebből azt a téves jogi következtetést vonta le, hogy akkor az a „közforgalom elől el nem zárt magánút”-nak kell megfeleljen. Az indítványozók ezzel szemben azon határozott véleményüknek adnak hangot, hogy a „saját használatú út” megjelölés a „közforgalom elől el nem zárt magánút” minősítésnek *sem* felel meg. Az értelmezési kérdés alapvetően befolyásolja az ingatlan használatát, s ekképpen az indítványozók tulajdonjogának terjedelmét, illetve korlátozását.

35. Téves tehát azt a következtetést levonni, hogy az indítványozók ingatlana közforgalom elől el nem zárt magánút lenne. Sőt, az Alaptörvény 28. cikkének figyelembe vételével – különös tekintettel a történeti előzményekre is – a józan észnek leginkább az az értelmezés felel meg, miszerint egy saját használatú út nem a közforgalom számára épült, tehát sokkal inkább azonosítható a közforgalom elől elzárt magánút jelenkori kategóriájának. Ráadásul a jogbiztonság alkotmányos követelményének is csak ez az értelmezés felel meg.

36. A Kúria szerint jelentősen befolyásolja a szóban forgó út jogi státuszát az a tény, hogy az az erdészet tulajdonából magántulajdonba került, mivel ezzel az út funkciója is megváltozott. Az indítványozók a Kúriának ezen megállapítását nem tudják elfogadni, mivel az összeegyeztethetetlen a jogbiztonság alapvető követelményével s a tulajdoni formák egyenlőségének alkotmányos elvével.

37. Az Alkotmány 9. § (1) bekezdése szerint a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú, s egyenlő védelemben részesül. Ez az alkotmányos tétel azt jelenti, hogy mindkét típusú tulajdont úgy kell védeni a tulajdonformára jellemző sajátos eszközökkel, hogy a jogi védelem egyenlősége és egyenjogúsága a tulajdoni formák eltérősége ellenére is egyaránt biztosítható legyen. A korábbi Alkotmányban a tulajdonjogra vonatkozó rendelkezések a rendszerváltás átmeneti állapotát tükrözték. Az Alkotmány közel tíz alkalommal szólt a tulajdoni kérdésekről, e rendelkezések célja a múltból örökölt állami tulajdoni struktúra lebontása és a piacgazdaságnak megfelelő tulajdoni szerkezet kialakítása volt. Ezért az Alkotmánynak a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogúságát garantáló tétele – az akkori körülmények között – például a magántulajdon egyenjogúsítását szolgálta az állami tulajdon egykori kizárólagosságával szemben.

38. Az Alaptörvény úgy fogalmaz, hogy a tulajdon társadalmi felelősséggel jár. Ez a mondat a tulajdon alkotmányos védelmének vezérmondata is lehet (az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatával összhangban), hiszen kifejezi, hogy a tulajdonnak funkciója van, a tulajdonvédelem nem önmagáért

való, hanem végső soron a közösség érdekében történik. Ezen túlmenően az Alaptörvény – az Alkotmánybíróság által megállapított módon – a tulajdonvédelmet egységesen kezeli. Mára tehát evidenciává vált a különböző tulajdoni formák egyenjogúsága s egyenlő védelmi szintje.

39. Amikor az ingatlan 1998-ban a Nyírerdő Zrt. tulajdonába került, annak alkotmányos védelmi szintje az Alkotmány 9. § (1) bekezdésében deklarált egyenjogúság elvéből kifolyólag nem változott. Ugyanez a tétel áll az indítványozók 2006-os megszerzése esetében is (ld. 37. pont fent). A Zrt. mint gazdasági társaság a tulajdoni védelem szempontjából tehát ugyanolyan jogalanynak minősül, mint az indítványozók, az ingatlanra vonatkozó jogvédelem szintje és minősége tehát nem változhatott. Ennél fogva az ingatlan jogi státuszában jogi változás nem állhatott be, ez egyébként az ingatlan-nyilvántartás adataival sem igazolt. Ebből pedig az is következik, hogy az ingatlan funkciója sem változhatott meg, hiszen – ahogy arra a tényállásban utalás történt – a Nyírerdő Zrt. és az indítványozók is ugyanarra a célra használják, azaz a korábbi erdészeti üdülő, jelenleg az indítványozók lakóhelye megközelítésének céljából. A Kúria tehát alaptörvény-ellenesen állapította meg az ingatlant illető tulajdoni alapjogvédelem szintjének megváltozását.

40. A *nemo plus iuris* elvéből egyébként is *a contrario* következik, hogy az indítványozók nem szerezhettek az ingatlan korlátozásmentes megvásárlásával szűkebb terjedelmű tulajdont, mint amivel az ugyanolyan alapjogi védelmet élvező Nyírerdő Zrt. eladó rendelkezett. Éppen erre tekintettel tarthatatlan az az álláspont, hogy az út létesítése, illetve korábbi használata irreleváns lenne az ingatlan jogi státuszának meghatározásakor. Következésképp a jogbiztonság alkotmányos alapelvét sérti, hogy a Kúria kizárólag a közigazgatási hatósági eljárásakor fennálló jogi helyzetet vette alapul. *Nota bene*, ezen, az elbíráláskori jogi helyzet egyik legjellemzőbb vonása éppen az, hogy a közforgalom előtti megnyitás ténye, melyet kizárólag a tulajdonos kezdeményezhet, az ingatlan-nyilvántartásban nem volt feltüntetve. Az ilyen bejegyzés amúgy nem konstitutív hatályú, hiszen a közforgalom előli elzárás vagy megnyitás a Kkt. 29. § (9) bekezdése szerinti hatósági engedélyen alapul, ugyanakkor – éppen az előbbi okból – jogi relevanciával bíró tény. A közforgalom előli megnyitásra az illetékes hatóság engedélyt nem adott, így annak ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére sem kerülhetett sor. A Kúria tehát lényegében elvonta a közlekedési hatóság hatáskörét, amikor a szóban forgó magánutat közforgalom előtt megnyitottnak minősítette erre irányuló, a közlekedésbiztonsági és egyéb lényeges szakmai szempontokat vizsgáló hatósági eljárás lefolytatása hiányának ellenére. (Egyébként, ha kizárólag a közigazgatási hatósági eljárásakor fennálló fizikai helyzetet, se nem a jogit kellene alapul venni, úgy az éppen az indítványozók javára történő döntést támasztaná alá, hiszen az ingatlan a közforgalom elől fizikai akadállyal volt elzárva.)

41. Mindazonáltal az indítványozók nem tudnak egyetérteni azzal, hogy egy adott ingatlan jogi státuszát az éppen fennálló fizikai adottságok és körülmények függvényében ítélje meg az eljáró hatóság. Ez ugyanis arra vezetne, hogy a fizikai akadályok, illetve figyelmeztető táblák önkényes eltávolításával vagy elhelyezésével bárki hatósági engedély nélkül megváltoztathatná egy adott magánút jogi jellegét. Ez nyilvánvalóan képtelen helyzetet eredményezne és jogi szempontból elfogadhatatlan. A Kkt. 29. § (9) bekezdése éppen ennek kiküszöbölésére, a tulajdonosi autonómia alkotmányos alapelvének tiszteletben tartásával, rendelkezik úgy, hogy magánutat a közforgalom számára megnyitni csak a tulajdonos kezdeményezésére lehet. A Kkt. 29. § (7) bekezdése és a korabeli hatályos jog [1962. évi 21. tvr. 4. § (1) bek.] alapján, közforgalom elől el nem zárt magánút létesítéséhez, a közlekedési hatóság engedélye szükséges. Mindebből pedig nem következik más, mint hogy hatósági engedély hiányában a perbeli magánút soha nem volt megnyitva a közforgalom előtt. Ezen helyzet megváltoztatása az ingatlan tulajdonosainak autonómiájának része, melyet azonban a Kúria ítélete nem tartott tiszteletben.

42. A Kúria alaptörvény-ellenes jogértelmezése és az így meghozott ítélete az indítványozók tulajdonhoz való alapjogának a sérelmét eredményezte. A közforgalom előli elzártág vagy megnyitás tényének ingatlan-nyilvántartásban való feltüntetésének hiánya, a „saját használatú út” jelleg megnevezés, illetve a jogerős ítéletben tényállásszerűen megállapított korábbi használat jellegének ténye ellenére a Kúria jogértelmezése és az ez alapján hozott ítélete az indítványozók tulajdonhoz való jogának jogszerű gyakorlását korlátozó állami-közhatalmi beavatkozást valósít meg, mellyel szemben az Alaptörvény XIII. cikke nyújt védelmet. Mivel a korlátozással szemben az ítélet semmilyen közérdeket nem állít, így a korlátozás nem lehet se szükséges, se arányos, ennél fogva az indítványozók alapjogát sérti.

IV. Alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása

43. Az indítványozók álláspontja szerint a jogalkotó részéről mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-sértés áll fenn a Kkt. hatálybalépése óta. A Kkt. hatálybalépésével a „saját használatú út” kategória megszűnt, a jogszabály innentől kezdve a magánút megnevezést alkalmazza. Ugyanakkor a jogszabály – mely megkülönböztet közforgalom elől elzárt és közforgalom előtt megnyitott magánutat – semmilyen formában nem rendelkezik arról, hogy a korábbi „saját használatú utak” mely kategóriába tartoznak. Az állam jogszabályi úton avatkozott a polgári jogi életviszonyokba a magánutak használatára vonatkozó szabályok megalkotásakor, és az addig „saját használatú útként” nyilvántartott magánutak eltérő rendeltetésének, használati módjának nem kellően differenciált szabályozásával az állampolgárok egy csoportjának a tulajdonhoz fűződő alapjogát csorbitotta.

44. A nem kellően differenciált és egyértelmű szabályozás túl széles mérlegelésre ad lehetőséget a jogalkalmazónak, mely – ahogy az a jelen esetben is történt – a tulajdonjog korlátozásához vezethet. A megszűnő jogi jelleget az újonnan létrehozott kategóriák valamelyikébe soroló rendelkezés hiánya folytán a Kkt. nem tud megfelelni a jogállamiságból fakadó normavilágosság, előreláthatóság, jogbiztonság és kiszámíthatóság követelményének, ennél fogva az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésébe ütközik. Ahogyan a jelen ügy is példaként szolgál, ez súlyos fokban veszélyezteti a jogbiztonságot, az alapvető jogok tiszteletben tartását.

45. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint ugyanakkor a jogállam legfontosabb eleme a jogbiztonság, amelynek ki kell terjednie a jog egészére és egyes területeire. A jogbiztonság egyrészt megkívánja a normavilágosságot, melynek a Kkt. a fentiek okán nem tesz eleget, másrészt követelményt támaszt az egyes jogintézmények irányában is, amely szerint működésüknek előre kiszámíthatónak és előre láthatónak kell lennie.

46. A Kkt. ezen elvárásoknak nem tesz eleget, ennél fogva alaptörvény-ellenes. Ezen alaptörvény-ellenesség is vezetett az alaptörvény-ellenes kúriai ítélet meghozatalára.

V. Az Indítványozók kérelmei

47. A jelen alkotmányjogi panasz III. részében részletezett indokok alapján az indítványozók kéri, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Kfv.III.37.085/2015/7. sz. ítéletének alaptörvény-ellenességét, s ezért azt az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés b) pontja, illetve az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg.

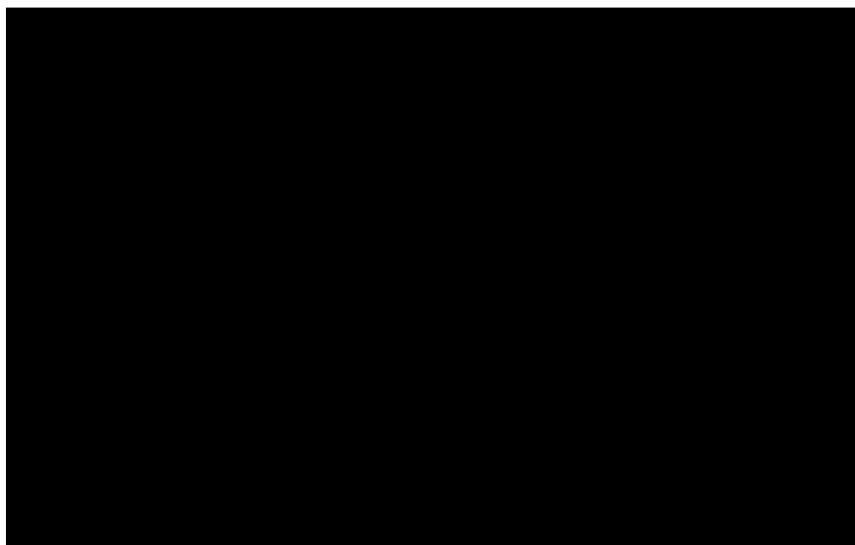
48. Az indítványozók kérik, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. § (1) bekezdése, valamint a (2) bekezdés c) pontja alapján állapítsa meg, hogy jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn, mivel az Országgyűlés a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény megalkotásakor elmulasztott rendelkezni arról, hogy a korábban „saját használatú útként” nyilvántartott utak az új törvényi szabályozás szerinti magánút mely kategóriájába esnek, azaz közforgalom elől elzárt, vagy el nem zárt. Ezzel összefüggésben elmulasztotta szabályozni az hatósági eljárások szükségességét vagy fakultatívitását, illetve azok megindításának határidejét, valamint ingatlan-nyilvántartási bejegyzés szükségességét és annak határidejét. Erre tekintettel az Országgyűlést fel kell hívni a mulasztás kiküszöbölésére.

49. Az előző bekezdésben foglaltak alapján az indítványozók kérik, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 29. § (2) bekezdésének, illetve 47. § 8 pontjának alaptörvény-ellenességét, tekintettel arra, hogy a közforgalom elől elzárt magánút, illetve a közforgalom előtt megnyitott magánút megjelölése nem terjed ki valamennyi, az ingatlan-nyilvántartásban más megjelöléssel nyilvántartásban lévő magántulajdonú nűtra, s ezáltal súlyos jogbizonytalanságot eredményez a tekintetben, hogy az ingatlan tulajdonosai jogosultak, vagy kötelezettek-e a közforgalom előtti megnyitásra, avagy az az előli elzárásra. Ebből következően az olyan magánutak tulajdonosainak tulajdonjoga, akiknek útja nem a Kkt. szerinti megjelöléssel szerepel az ingatlan-nyilvántartásban, lényeges tartalmát illetően hiányos, hiszen nem állapítható meg, hogy a tulajdon korlátozásának túrésére kötelesek-e, avagy sem. Ezek alapján az indítványozók kérik a Kkt. hivatkozott szakaszainak az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) pontja, illetve az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján történő megsemmisítését. Tekintettel arra, hogy az ügyben a Kúria ezen jogszabályhelyek alkalmazásával járt el, így a norma alaptörvény-ellenességének megállapítása magával vonja az ítéletének alaptörvény-ellenességét is. Az indítványozók ezért kérik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) pontja, illetve az Abtv. 41. § (1) bekezdésének alkalmazása mellett a Kúria Kfv.III.37.085/2015/7. sz. ítéletét az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés b) pontja, illetve az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg.

50. Az Abtv. 52. § (5) bekezdése, és az 57. § (1a) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II.27.) ÁB Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel az indítványozók kijelentik, hogy a jelen alkotmányjogi panaszindítványban szereplő személyes adataik nyilvánosságra hozatalához nem járulnak hozzá.

Budapest, 2015. július 8.

Tisztelettel:

2015 JUL 10

1

8-11-17-17